

Sygn. akt I C 1198/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Agnieszka Troć

Protokolant st.sekr.sąd. Katarzyna Łęczycka

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2016 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. M. i B. M.

przeciwko (...) z/s w W.

o zapłatę

I. zasądza od (...) w W. na rzecz B. M. kwotę 115000 (sto piętnaście tysięcy) zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od (...) w W. na rzecz B. M. kwotę 9799,55 zł (dziewięć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt dziewięć zł pięćdziesiąt pięć gr) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od (...) w W. na rzecz P. M. kwotę 80000 (osiemdziesiąt tysięcy) zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 60000 zł od dnia 31 lipca 2014 r. do dnia zapłaty i od kwoty 20000 zł od dnia 12 lutego 2015 r.;

IV. w pozostałym zakresie powództwo P. M. oddala;

V. zasądza od (...) w W. na rzecz P. M. kwotę 6049,55 zł (sześć tysięcy czterdzieści dziewięć zł pięćdziesiąt pięć gr) tytułem zwrotu kosztów procesu;

VI. nakazuje pobranie od (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Siedlcach) kwoty 2000 (dwa tysiące) zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

Sygnatura akt 1198/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 września 2014 r. (data stempla pocztowego k. 146v) powodowie B. M. i P. M. wnieśli przeciwko (...) z siedzibą w W. o:

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki – B. M. kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci męża L. M. (1) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki – B. M. kwoty 45.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci córki A. M. (1) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki – B. M. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw;
4. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda – P. M. kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci ojca L. M. (1) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;
5. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda P. M. kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci siostry A. M. (1) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;
6. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda P. M. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw.

W uzasadnieniu powodowie podnieśli, że w dniu 5 stycznia 1999 r. w miejscowości G. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym kierujący samochodem ciężarowym marki S. o numerze rejestracyjnym (...) W. G. nie zachował należytej ostrożności od poprzedzającego go pojazdu, w wyniku czego uderzył w tył skręcającego w prawą stronę pojazdu marki P. o numerze rejestracyjnym (...), w następstwie czego pojazd marki P. wjechał do przydrożnego rowu, uderzył w drzewo i spłonął. Śmierć na miejscu zdarzenia ponieśli kierowca pojazdu marki P. L. M. (1), mąż powódki i ojciec powoda oraz pasażerka A. M. (1), córka powódki i siostra powoda. Sprawca zdarzenia w chwili wypadku objęty był ochroną ubezpieczeniową z tytułu odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwie (...) S.A., wobec którego ogłoszono upadłość, dlatego też odpowiedzialność za zaistniałe zdarzenie ponosi (...). Powodowie zgłosili roszczenia odszkodowawcze pozwanemu. W procesie likwidacji szkody pozwany przyznał na rzecz powódki B. M. kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci córki, a na rzecz powoda P. M. kwotę 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci siostry. Odmówił przyznania świadczenia z tytułu śmierci męża i ojca. Powodowie podnieśli, że śmierć męża i ojca, córki i siostry, była dla powodów ogromną tragedią i niepowetowaną stratą, z jaką nie pogodzą się do końca życia. Między powodami a zmarłymi istniała silna więź rodzinna i emocjonalna. W pamięci powodów zmarły L. M. (1) zapisał się jako dobry mąż i ojciec, a zmarła A. M. (1) jako dobra córka i siostra, kochający, czynni dla rodziny, na których zawsze można było liczyć. Relacje występujące między zmarłymi a powodami były bardzo zażyłe, a rodzina spędzała ze sobą wiele czasu. Na skutek śmierci L. M. (1) i A. M. (1) naglemu rozerwaniu uległa wspomniana wyżej więź, przez co ucierpiało szczęśliwe i spokojne dotąd życie rodzinne. Powódka również była bezpośrednią ofiarą zdarzenia. W chwili obecnej powodowie kultywują pamięć po zmarłych odwiedzając ich grób. Podstawę prawną roszczenia o zadośćuczynienie stanowi art. 24 § 1 k.c. w związku z art. 448 k.c. Roszczenie w przedmiocie odsetek wynika z brzmienia art. 481 § 1 k.c. i art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Odsetki dla łącznej kwoty zadośćuczynienia liczone są od dnia następującego po 37-mym dniu od zgłoszenia roszczenia pozwanemu, uwzględniając termin ustawowy na likwidację szkody oraz 7 dni na doręczenie pozwanemu korespondencji (k. 2-6).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...)z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z opłatą skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że powodowie bezpośrednio po zaistnieniu szkody wystąpili do pozwanego o wypłatę na ich rzecz stosownych świadczeń w związku ze śmiercią L. M. (1) i A. M. (1), zaś pozwany dokonał wypłaty na rzecz powodów kwot po 20.000 zł z tego tytułu. Powodowie uznali, że w/w kwoty są dla nich niewystarczające i skierowali sprawę na drogę postępowania sądowego. Sprawa była prowadzona przed Sądem Okręgowym w Siedlcach (sygn. akt I C 135/01) i zakończyła się prawomocnym rozstrzygnięciem, w którym zasądzono na rzecz powódki B. M. kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci L. M. (1) i A. M. (1) oraz kwotę 30.000 zł tytułem odszkodowania za zdarzenie z dnia 5 stycznia 1999 r. oraz na rzecz powoda P. M. kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania w związku ze zdarzeniem z dnia 5 stycznia 1999 r., ponad kwoty przyznane im przez pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym. Zdaniem pozwanego roszczenie jest niezasadne, albowiem krzywdy doznane przez nich wskutek wypadku komunikacyjnego z dnia 5 stycznia 1999 r. były już przedmiotem rozstrzygnięcia

Sądu i zakończyły się prawomocnym wyrokiem. Po zapłaceniu w/w świadczeń, w tym zawierającego element zadośćuczynienia, nie wystąpiła nowa krzywda, która wówczas nie była znana, co uzasadniałoby przyznanie im dodatkowego zadośćuczynienia. Pozwany zakwestionował też żądanie powodów zasądzenia odsetek ustawowych od dnia 31 lipca 2014 r., stojąc na stanowisku, że odsetki ustawowe należą się najwcześniej od daty wydania wyroku, ponieważ zadośćuczynienie nie ma charakteru obligatoryjnego, a zatem pozwany dowiaduje się o obowiązku zapłaty odpowiedniej kwoty i jej wysokości dopiero z chwilą wydania wyroku (k. 182-185v).

Na rozprawie pełnomocnik powodów popierał powództwo jak w pozwie, zaś pełnomocnik pozwanego popierał stanowisko jak w odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 5 stycznia 1999 r. w miejscowości G. w województwie (...) miał miejsce wypadek drogowy. W. G. kierujący samochodem ciężarowym marki S. o numerze rejestracyjnym (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że nie zachował należytej odległości od poprzedzającego go pojazdu, w wyniku czego uderzył w tył skręcającego w prawą stronę samochodu osobowego marki P. o numerze rejestracyjnym (...). W następstwie tego uderzenia samochód marki P. wjechał do przydrożnego rowu, uderzył w drzewo i spłonął. Śmierć na miejscu zdarzenia ponieśli kierowca samochodu L. M. (1) oraz pasażerka A. M. (1). Pasażerka B. M. została wyniesiona z płonącego samochodu (wyrok Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 15.06.1999 r. w sprawie II K 168/99, zeznania powódki B. M. karta 201v - 203).

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 1999 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w Garwolinie kierujący samochodem marki S. W. G. został uznany za winnego spowodowania wypadku i skazany na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący trzy lata oraz na karę grzywny (wyrok Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 15.06.1999 r. w sprawie II K 168/99 karta 110).

(...) w W. wypłacił dobrowolnie na rzecz żony i dzieci L. M. (1) kwoty po 20000 zł tytułem stosownego odszkodowania w związku z pogorszeniem ich sytuacji materialnej oraz na rzecz B. M. kwotę 15000 zł stosownego odszkodowania w związku ze śmiercią córki.

Przed Sądem Okręgowym w Siedlcach toczyła się pod sygnaturą I C 135/01 sprawa z powództwa B. M., A. M. (2), A. M. (3) i P. M. przeciwko (...) w W. i (...) Spółdzielni (...) w G. o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę. Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2002 r. Sąd zasądził od (...) w W. i (...) Spółdzielni (...) w G. na zasadach odpowiedzialności in solidum na rzecz B. M.: tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. - 25.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2001 r. od (...) w W. i od dnia 14 maja 2001 r. od (...) Spółdzielni (...) w G.; tytułem odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. - 30.000 zł z ustawowymi odsetkami jak wyżej, tytułem odszkodowania 3.090 zł z ustawowymi odsetkami oraz tytułem renty po 221 zł miesięcznie począwszy od dnia 1 listopada 2002 r., płatnej do dnia 10 każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w wypadku uchybienia terminowi płatności. Na rzecz P. M. Sąd zasądził od (...) w W. i (...) Spółdzielni (...) w G. na zasadach odpowiedzialności in solidum tytułem odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. - 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2001 r. od (...) w W. i od dnia 14 maja 2001 r. od (...) Spółdzielni (...) w G. oraz tytułem renty po 111 zł miesięcznie począwszy od dnia 1 listopada 2002 r., płatnej do dnia 10 każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w wypadku uchybienia terminowi płatności (wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach wraz z uzasadnieniem w sprawie I C 135/01 k. 37-52).

Przed wypadkiem powódka wraz z mężem i czwórką dzieci mieszkała we własnym domu w C.. Związek małżeński zawarła w 1979 r. W 1989 r. uległa wypadkowi i zachorowała - była częściowo sparaliżowana, lecz z czasem odzyskała władzę w nogach. Pobierała rentę inwalidzką. Mąż opiekował się powódką w chorobie, woził do lekarzy, szpitali, zajmował się domem i dziećmi. Potrafił gotować, sprzątać, robił sam wiele rzeczy w domu, rozbudował go. Pracował jako zawodowy wojskowy i dorabiał pomagając innym osobom w pracach. Rodzina spędzała wakacje co roku na M.. Powódka i jej mąż byli zgodnym małżeństwem. Wspólnie podejmowali istotne decyzje. Dzieci także pomagały w prowadzeniu domu, zwierzały się rodzicom ze swoich kłopotów. A. M. (1) w dacie śmierci miała 19 lat. Ukończyła

liceum ogólnokształcące w C.. Zamierzała w lutym 1999 r. zawrzeć związek małżeński. Spodziewała się dziecka. Przez pewien czas pracowała w sklepie. Po ślubie zamierzała nadal mieszkać z rodzicami.

W dacie śmierci ojca i siostry P. M. miał 6 lat. Często bawił się z siostrami, z ojcem układał klocki, przebywał wraz z nim w garażu, gdzie rozmawiali o mechanizacji, jeździli razem do lasu po drzewo. Miał dobre relacje z rodzeństwem i rodzicami. Był wesołym dzieckiem, rozpieszczanym przez rodzinę.

Powódka nie uczestniczyła w pogrzebie męża i córki, gdyż przebywała wówczas w szpitalu w związku z obrażeniami, których doznała w trakcie wypadku. Przez pewien czas rodzina utwierdzała ją w przekonaniu, że jej bliscy żyją, w co powódka jednak nie wierzyła. Przez dwa miesiące powódka nie mogła wyrażać swoich emocji, dopiero po odwiedzeniu grobu była w stanie płakać. Co noc przez kilka miesięcy miała koszmarne sny związane z wypadkiem i śmiercią bliskich. Do chwili obecnej nie pogodziła się z odejściem męża i córki. Po wypadku leczyła się u psychiatry i psychologa. Rozpoznano u niej zaburzenia stresowe pourazowe. Skarżyła się na bezsenność, lęki, miała myśli samobójcze. Była drażliwa, wybuchowa, miała trudności z koncentracją. Nie zaspokajała potrzeb psychicznych dzieci, gdyż była skoncentrowana na własnych przeżyciach i żałobie. Przyjmowała leki. Powódka miała epizody depresyjne, zaś w czerwcu 2015 r. podjęła próbę samobójczą. Była kilkakrotnie hospitalizowana z rozpoznaniem zaburzeń depresyjnych nawracających, uzależnienia od benzodwiazepin. Nie związała się z innym mężczyzną i nie myślała o nowym związku. Nie utrzymuje kontaktów towarzyskich. Ma złe relacje z członkami rodziny męża, którzy winią ją za jego śmierć. Powódka obecnie ma 55 lat i mieszka z synem P.. Ma dwoje wnuków. Obie córki mieszkają w okolicach W.. Powódka utrzymuje się z renty rodzinnej po zmarłym mężu. Odwiedza cmentarz co dwa tygodnie.

P. M. ukończył zasadniczą szkołę zawodową w zawodzie blacharz samochodowy. Obecnie ma 22 lata. Po śmierci ojca płakał, nie chciał sam spać, bał się zostawać sam w domu, był niespokojny. Popuszczał kał. Po wypadku korzystał z kilku wizyt u psychologa. Rozpoznano u niego zaburzenia stresowe pourazowe. Przyjmował leki uspokajające. Jednakże w związku z tym, że z tego powodu był wyśmiewany przez rówieśników, zaprzestał terapii. Po wypadku powód miał problemy z koncentracją uwagi w szkole. Nie udało mu się ukończyć liceum dla dorosłych. Pracował jako blacharz samochodu, następnie prowadził własną działalność gospodarczą a aktualnie zarobkuje jako posadzkarz. Jest w stałym związku uczuciowym. Powodowi brakuje ojca – jego rady i wsparcia. Powód odwiedza cmentarz przy okazji udziału w nabożeństwach kościelnych (zeznania powodów karta 201 verte–204, 285-286, opinia biegłego M. A. k. 257-264, dokumentacja medyczna karta 245-250).

Pismem z dnia 23 czerwca 2014 r. skierowanym do (...) w W. powodowie B. M. i P. M., za pośrednictwem (...) sp. z o.o. z siedzibą w L., sprecyzowali swoje roszczenia i wniosli o:

1. przyznanie kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku z naruszeniem dóbr osobistych dla B. M. po śmierci męża L. M. (1) na podstawie art. 448 k.c., w zw. z art. 24 § 1 k.c.;
2. przyznanie kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku z naruszeniem dóbr osobistych dla B. M. po śmierci córki A. M. (1) na podstawie art. 448 k.c., w zw. z art. 24 § 1 k.c.;
3. przyznanie kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku z naruszeniem dóbr osobistych dla P. M. po śmierci ojca L. M. (1) na podstawie art. 448 k.c., w zw. z art. 24 § 1 k.c.;
4. przyznanie kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku z naruszeniem dóbr osobistych dla P. M. po śmierci siostry A. M. (1) na podstawie art. 448 k.c., w zw. z art. 24 § 1 k.c. (k. 73-75).

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2014 r. pozwany (...) z siedzibą w W. wypłacił na rzecz P. M. kwotę 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci A. M. (1) (k. 72). Dalsze roszczenia P. M. zostały przez pozwanego uznane za niezasadne (k. 71).

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2014 r. pozwany (...) z siedzibą w W. wypłacił na rzecz B. M. kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci A. M. (1) (k. 119). Dalsze roszczenia B. M. zostały przez pozwanego uznane za niezasadne (k. 120).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwa należało uwzględnić.

Na wstępie wskazać należy, iż co do zasady odpowiedzialność pozwanego za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu marki S. o nr rej. (...) nie była przez pozwanego kwestionowana. Została ona ustalona już w toku procesu, który toczył się przed Sądem Okręgowym w Siedlcach pod sygnaturą I C 135/01 i wynikała z tego, że posiadacz pojazdu - (...) Spółdzielnia (...) w G. posiadała zawartą z (...)S.A. na datę zdarzenia umowę ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę związaną z ruchem pojazdu. Wobec ogłoszenia upadłości ubezpieczyciela, za szkodę odpowiadał (...) na zasadach obowiązującej uprzednio ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej.

W związku z tym, że pozwany wnosząc o oddalenie powództwa stał na stanowisku, iż wypłacone dotychczas świadczenia zaspokoily roszczenia powodów o zadośćuczynienie dochodzone przez powodów na podstawie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c., przypomnieć należy, iż w toku uprzednio toczącego się procesu strona powodowa nie dochodziła roszczeń związanych z krzywdą wynikającą z zerwania więzi rodzinnych. B. M. domagała się wówczas zadośćuczynienia za krzywdę, której doznała w związku z tym, że była osobą uczestniczącą w wypadku i bezpośrednio poszkodowaną. Z uzasadnienia Sądu Okręgowego w sprawie I C 135/01 wynika, że zadośćuczynienie na rzecz B. M. zasądzone zostało na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. Sąd brał pod uwagę zakres obrażeń ciała powódki, długotrwałość leczenia oraz stopień cierpień psychicznych powódki – fakt, iż uczestniczyła ona w wypadku z dwiema najbliższymi osobami, nie miała możliwości udziału w ich pogrzebie. Ponadto powodowie otrzymali stosowne odszkodowanie na podstawie art. 446 § 3 k.c. – B. M. łącznie w kwocie 50.000 zł w związku ze śmiercią męża i 15.000 zł w związku ze śmiercią córki. Natomiast P. M. otrzymał tytułem stosownego odszkodowania kwotę 40.000 zł w związku ze śmiercią ojca.

W orzecznictwie utrwalony jest już pogląd, że roszczenie o zadośćuczynienie za zerwanie więzi rodzinnej przyznawane na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia zmierzającego do naprawienia szkody majątkowej, opartego na art. 446 § 3 k.c. Zadośćuczynienie jest bowiem oderwane od sytuacji majątkowej pokrzywdzonego oraz od konsekwencji, jakie śmierć osoby bliskiej powoduje w szeroko rozumianej sferze interesów majątkowych powoda. Ma na celu złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej, traumatycznych przeżyć z nią związanych oraz ułatwienie przystosowania się do zmienionej sytuacji życiowej. Natomiast przewidziane w art. 446 § 3 k.c. odszkodowanie obejmuje szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do precyzyjnego wyliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Ocena znacznego pogorszenia sytuacji życiowej zależna jest od rozmiarów ujemnych następstw natury majątkowej, zarówno już istniejących, jak i dających się przewidzieć, w świetle zasad doświadczenia życiowego, w przyszłości, z uwzględnieniem stanu zdrowia osoby uprawnionej, jej wieku, warunków i trudności życiowych, stosunków rodzinnych i majątkowych. Istotne jest również porównanie tej sytuacji ze stanem, w jakim uprawniony znajdowałby się, gdyby nie doszło do śmierci osoby bliskiej. Roszczenie o zadośćuczynienie oparte na art. 448 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji życiowej osoby bliskiej w wyniku śmierci bezpośrednio poszkodowanego, lecz ma na celu złagodzenie poczucia krzywdy wywołanej zerwaniem szczególnej więzi międzyludzkiej jaką jest więź rodzinna (wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r., II CSK 594/14, LEX nr 1801545, wyrok Sadu Apelacyjnego w Lublinie z 2 kwietnia 2015 r., I A Ca 971/14, LEX nr 1668613).

Przed wprowadzeniem art. 446 § 4 k.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształcił się pogląd, że zakres znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, o którym jest mowa w art. 446 § 3 k.c., oprócz szkód majątkowych, obejmuje także zmiany w sferze dóbr niematerialnych najbliższych członków rodziny zmarłej osoby (wyrok z dnia 15 października 2002 r., II KKN 985/2006, nie publ.; wyrok z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 445/2003, Monitor Prawniczy z 2006,

nr 6 str. 315). Z kolei w wyrokach z dnia 9 marca 2007 r. (V CSK 459/2006, LexPolonica nr 1275495), 16 kwietnia 2008 r. (V CSK 544/2007, LexPolonica nr 2044700) i 16 października 2008 r. (III CSK 143/08) Sąd Najwyższy przyjął wprost, że odszkodowanie przewidziane w art. 446 § 3 k.c. obejmuje również naprawienie szkody niemajątkowej spowodowanej śmiercią członka najbliższej rodziny.

Z powyższego wynika, że należało uwzględnić przy wyrokowaniu w przedmiotowej sprawie fakt wypłaty powodom stosownych odszkodowań. Nie może to być jednak automatyczne zaliczenie uzyskanych już kwot na poczet żądanego zadośćuczynienia. Przede wszystkim bowiem odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. rekompensować ma szkodę majątkową, której powodowie niewątpliwie na skutek śmierci L. M. (1) i A. M. (1) doznali. Pamiętać bowiem należy, iż L. M. (1) był osobą, która zapewniała rodzinie dochód, utrzymanie, zajmował się domem, organizacją dnia codziennego, szczególnie podczas choroby żony. Natomiast na wsparcie, także materialne, bądź świadczoną osobiście pomoc córki powódka w przyszłości mogła niewątpliwie liczyć.

Waloryzując uzyskane tytułem stosownego odszkodowania w związku ze śmiercią L. M. (1) w latach 2001-2002 kwoty, należałoby ustalić, że B. M. uzyskała z tego tytułu ok. 23 przeciętne miesięczne wynagrodzenia, czyli aktualnie kwotę w wysokości ok. 85.000 zł, zaś P. M. 19 przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń, tj. aktualnie ok. 70.000 zł. Zdaniem Sądu mając na uwadze dość wysokie dochody zmarłego, fakt, iż jeszcze przez wiele lat mógł zapewniać rodzinie utrzymanie, młody wiek powoda, niepełnosprawność powódki, stosowne odszkodowanie w aspekcie jedynie materialnym wynosić musiałoby obecnie co najmniej 50.000 zł na rzecz każdego z uprawnionych.

Pamiętać należy również, że powodowie uzyskali w toku postępowania przedsądowego kwoty 25.000 zł – powódka i 16.000 zł - powód tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. M. (1).

Przechodząc do oceny wysokości żądanych w toku przedmiotowego procesu tytułem zadośćuczynienia kwot wskazać wypada, że ochronie podlega w tym przypadku dobro osobiste w postaci "prawa do życia w rodzinie", szczególna więź łącząca członków rodziny, wywodzona z wartości konstytucyjnych (art. 18, 47, i 71 Konstytucji RP). W hierarchii wartości dobra te zasługuje na wzmoczoną ochronę w porównaniu z innymi dobrami osobistymi, nawet wprost wymienionymi w art. 23 k.c. (np. wizerunek, nietykalność mieszkania, tajemnica korespondencji). Naruszenie tego dobra stanowi bowiem dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku naruszenia innych dóbr, a jego skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 3 lipca 2015 r., I ACa 250/15, LEX nr 1808620). Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby najbliższej należy mieć na uwadze: dramatyzm doznań osoby najbliższej, poczucie osamotnienia, pustki, cierpienia moralne, wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej powoda ze zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem owej śmierci (np. depresja), rolę w rodzinie pełnioną przez zmarłego, zdolność pokrzywdzonego do odnalezienia się w nowej rzeczywistości, przebieg leczenia, wiek pokrzywdzonego, okoliczności śmierci najbliższego oraz poniesienie kary przez sprawcę tej śmierci (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 14 maja 2015 r., I ACa 1672/14, LEX nr 1771387).

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego – zeznań powodów oraz opinii biegłego psychiatry wynika, że powodów łączyły z L. M. (2) i A. M. (1) silne, naturalne, wynikające z pokrewieństwa i małżeństwa więzi. Powodowie wraz z w/w tworzyli zgodną, prawidłowo funkcjonującą, wspierającą się rodzinę. Jej fundamentem był niewątpliwie L. M. (1), który jak wynika z zeznań powodów, był osobą zaradną, troskliwą i ciepłą. Także A. M. (1) była silnie związana z rodziną, gdyż pomimo planów dotyczących zamążpójścia, założenia własnej rodziny, nadal zamierzała mieszkać z rodzicami i rodzeństwem. Funkcjonowanie rodziny zostało przedstawione spójnie w toku niniejszego procesu, a także toczącego się uprzednio pod sygnatura I C 135/01.

Zdaniem Sądu krzywda powodów jest tym większa, że jednocześnie utracili dwie bliskie osoby – powódka męża i córkę, a powód ojca i siostrę, oraz że stało się to w okolicznościach bardzo dramatycznych. W/w spłonęli w pojeździe. Poczucie osamotnienia powodów było bardzo duże, gdyż powódka w dacie zdarzenia nie była osobą w pełni sprawną i główne wsparcie w chorobie, przy prowadzeniu domu, wychowywaniu dzieci zapewniał jej właśnie mąż. W sposób szczególny odczuła więc nieobecność męża. L. M. (1) był dla małego wówczas powoda wzorem, oparciem,

jedynym mężczyzną w najbliższej rodzinie. Z racji wieku powód był bardzo związany z ojcem, pełnił on w jego życiu szczególną rolę, zaś po jego śmierci opiekę nad nim sprawowały siostry, ze względu na zły stan matki. Na skutek śmierci bliskich zarówno u powódki jak i u powoda wystąpiły zaburzenia stresowe pourazowe, które wymagały leczenia, farmakoterapii. Powyższe wynika z opinii biegłego psychiatry M. A. oraz wydanych uprzednio opinii psychiatryczno-psychologicznych. O ile u P. M. zaburzenia te ustąpiły z upływem czasu, prawdopodobnie po upływie kilku miesięcy, powód realizował cele charakterystyczne dla poszczególnych etapów życia, to u B. M. miały one charakter przewlekły i doprowadziły do trwałych zmian w jej osobowości. Rokowania co do poprawy jej stanu psychicznego jest niepomyślne. Te wnioski zawarte w opinii biegłego psychiatry M. A., zdaniem Sądu są prawidłowe, gdyż wywiedzione zostały po przeprowadzeniu badania stron i zapoznaniu się z dokumentacją lekarską. Opinia jest spójna i jasna.

Reasumując, z materiału dowodowego wynika, że strony bezpowrotnie i w dramatycznych okolicznościach utraciły najbliższe im osoby. Było to przyczyną ogromnych cierpień, zaś proces żałoby nie przebiegał u powodów typowo. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd winien mieć na uwadze w każdej sprawie indywidualne okoliczności poszkodowanego oraz to, że zadośćuczynienie winno mieć na celu złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc członkom jego rodziny w dostosowaniu się do zmienionej sytuacji życiowej. Jak wynika z zeznań powodów, ich poczucie krzywdy jest nadal bardzo duże. Mając na względzie powyżej wskazane okoliczności a także wypłacone dotychczas kwoty Sąd uznał, że roszczenia powodów należało uwzględnić w całości. W efekcie powódka uzyskała 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią męża i 70.000 zł w związku ze śmiercią córki, co nawet przy uwzględnieniu kwot wypłaconych jako stosowne odszkodowanie nie stanowi źródła wzbogacenia, szczególnie jeśli zważy się przede wszystkim na skutki zdarzenia w sferze zdrowia psychicznego powódki, które jest na tyle złe, że podjęła ona próbę samobójczą.

Natomiast w efekcie rozstrzygnięcia sprawy P. M. uzyskał kwotę 70.000 zł w związku ze śmiercią ojca i łącznie 26.000 zł w związku ze śmiercią siostry. Także te kwoty nie są wygórowane z uwagi na fakt, iż powód w bardzo młodym wieku stracił ojca, w którym miał wielkie oparcie i którego, jako wzorca mężczyzny, nadal bardzo mu brakuje a także najstarszą siostrę.

Odnosząc się do żądania dotyczącego zasądzenia odsetek od dnia 31 lipca 2014 r. należy przytoczyć art. 111 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Zgodnie z tym przepisem w sprawach, w których szkody nie zostały zgłoszone do zakładu ubezpieczeń przed ogłoszeniem jego upadłości, Fundusz przyjmuje zgłoszenie szkody oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia po ustaleniu odpowiedzialności i wysokości świadczenia. Poszkodowany i uprawniony do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu przez którykolwiek zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe. Zakład ubezpieczeń nie może odmówić przyjęcia zgłoszenia szkody. Wobec zgłoszenia szkody w dniu 23 czerwca 2014 r. i wcześniejszego już ustalenia co do zasady odpowiedzialności Funduszu, należy uznać, że do dnia 31 lipca 2014 r. pozwany miał możliwość ustalenia wysokości zadośćuczynienia, które należało powodom wypłacić. Jednakże w związku z tym, że P. M. początkowo zgłosił swoje roszczenie w rozmiarze 50.000 zł w związku ze śmiercią ojca, w zakresie przewyższającym tą kwotę należało odsetki zasądzić od dnia doręczenia odpisu pozwu tj. od 12 lutego 2015 r. (k.195). Wówczas powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć ojca.

W związku z uwzględnieniem w całości roszczeń powodów należało na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. rozstrzygnąć o kosztach procesu i zasądzić na rzecz powódki poniesione przez nią koszty tj. 5750 zł opłaty, 3617 zł kosztów zastępstwa, 432,55 zł zaliczek – łącznie 9799,55 zł. Z kolei P. M. poniósł koszty w postaci opłaty – 2000 zł, koszty zastępstwa prawnego – 3617 zł i zaliczek – 432,55 zł łącznie 6049,55 zł. Na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pozwany został obciążony częścią nieuiszczonej opłaty od uwzględnionego powództwa w kwocie 2000 zł.